

**การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยทฤษฎีการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**

**The Development of English Speaking Ability Using Communicative Language
Teaching of Undergraduate Students at Kalasin University**

กมลพัฒน์ ไชยสงคราม Kamollapat Chaisongkram

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Kalasin University

kamollapatc@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้ทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GE 10003 ภาษาอังกฤษ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและ 2) แบบวัดความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสาร ดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ๆละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 18 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.16 คิดเป็นร้อยละ 34.41 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 42.46 คิดเป็นร้อยละ 84.95 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ : ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ, ทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร, การสอนพูดภาษาอังกฤษ, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The purposes of this research were to 1) study students' English speaking ability using communicative language teaching and 2) develop students' English speaking ability using communicative language teaching for GE 10003 English 3 of the political science second-year students with bachelor's degrees in the Faculty of Arts before and after the intervention. The sample consisted of 30 second year students of political science at Kalasin University, 10003 English 3 in the first semester of the academic year 2022. They were selected by cluster random sampling. The design of this research was a one group pretest-posttest design. The research instruments included lesson plans and an English speaking ability test. The experiment in 6 weeks, 3 hours a week, or 18 hours for all. The mean, standard deviation, percentage and t-test for (dependent samples) were employed to analyze the data. The results revealed the following: 1) English speaking ability using communicative language teaching for GE 10003 English 3 of the political science second-year students with bachelor's degrees after the experiment was 42.46 and 84.95 respectively posttest score higher than pretest score at .05 level of significant statistics. 2) The satisfaction of the students with teaching English speaking ability using communicative language after the experiment was higher at a statistically significant level of .05.

Keywords: English speaking ability, Communicative language teaching, Teaching speaking, bachelor's degrees

บทนำ

ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการเรียนการสอนอีกทั้งประเทศไทยเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ประเทศต่างๆ ในทุกภูมิภาคให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มศักยภาพในให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับนานาประเทศในยุคศตวรรษที่ 21 นั้น ทำให้มีอิทธิพลให้มีการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารเพิ่มขึ้น เกือบทุกประเทศในโลกมีการสอนและใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540) กล่าวถึง

ภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการศึกษาในระดับสูงทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากตำราวิชาการระดับสูงจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ การจัดการเรียนการสอนในประเทศไทยได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษมีความสำคัญที่จะเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของประชากรโลก ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น ครูผู้สอนต้องตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก ซึ่งอาจมีการร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป พ.ศ. 2554 โดยจัดให้มีหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วยเนื้อหาสาระทั้งหมด 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อมุ่งให้นักศึกษาได้เรียนในระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสาธารณะ รวมถึงการมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม ตลอดจนความซาบซึ้งในคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจธรรมชาติของตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข เรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ กลุ่มสาระภาษาและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเน้นให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และประกอบอาชีพในอนาคต

ทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนที่เน้นการสื่อสาร ที่มุ่งเน้นความสำเร็จทางการสื่อสาร (communicative proficiency) หลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เน้นใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับบริบทเป็นสำคัญให้ได้การความหมาย (Meaning) มากกว่ารูปแบบทางภาษา (Form) ดังที่ Johnson and Morrow (1981 : 60-61) ให้ไว้ดังนี้ 1) ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนความรู้ความสามารถในการสื่อสารตั้งแต่เริ่มต้นเรียน ซึ่งให้เห็นว่ารูปแบบภาษาที่เรียนใช้ได้ สถานการณ์ที่มีความหมาย ต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงความมุ่งหมายของการเรียนและการฝึกใช้ภาษาเพื่อให้นักเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน 2) จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหรือทักษะสัมพันธ์ (Integrated skills) การสอนภาษาโดยแยกเป็นส่วนๆ เช่น แยกการสอนไวยากรณ์จากบทสนทนาหรือแยกการสอน แต่ละทักษะจะไม่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่ากับการ

สอนในลักษณะ บูรณาการ ในชีวิตประจำวันการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารต้องใช้หลายๆ ทักษะรวมกัน และใน 3) ฝึกความสามารถด้านการสื่อสาร (Communicative competence) กิจกรรมการใช้ภาษาที่มีลักษณะเหมือนในชีวิตจริงมากที่สุด เพื่อให้นำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ดังที่ Canale & Swain (1980) กำหนดองค์ประกอบของการสื่อสารไว้ ดังนี้ 1) ไวยากรณ์ (Linguistic and Grammatical competence) ความรู้ด้านภาษา 2) ทางสังคม (Sociolinguistic competence) ใช้ภาษาเหมาะสมตามบริบทของสังคม 3) การใช้โครงสร้างภาษาสื่อความหมาย (Discourse competence) รูปแบบไวยากรณ์ (Grammatical form) และความหมาย (Meaning) สถานการณ์ต่างๆ ที่แตกต่างกัน และ 4) กลยุทธ์การสื่อสาร (Strategic competence) เทคนิคการสื่อสารผ่านภาษาท่าทาง (body language) มากกว่านั้น Finocchiaro & Bonomo (1973) เสนอจิตวิทยาการสอนภาษาต่างประเทศไว้ดังนี้ 1) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อต้องการเรียนรู้สัมพันธ์กับความต้องการและประสบการณ์ของผู้เรียน 2) การจัดลำดับเนื้อหาของภาษาในการสอนเป็นสิ่งสำคัญมาก 3) การฝึกหลายๆ ครั้งทักษะนั้น 4) การฝึกซ้ำ เว้นช่วงในการฝึก และ 5) การแก้ไขข้อผิดพลาด

ขั้นตอนการสอนเกี่ยวกับทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร Scott (1981) ขั้นตอนการสอนพูดเพื่อการสื่อสารตามขั้นตอนไว้ดังนี้ 1) ขั้นแจ้งวัตถุประสงค์ ผู้เรียนทราบหัวข้อเรื่องที่จะเรียน 2) ขั้นนำเสนอเนื้อหา การเสนอเนื้อหาที่อยู่บริบท 3) ขั้นฝึกและถ่ายโอนภาษา เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ใช้ภาษาได้อย่างอิสระ กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังที่ Littlewood (1983) เสนอ 1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำกัด (Sharing information with restricted cooperation) ที่ผู้เรียนแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่ม มีข้อมูลอยู่บางส่วน และต้องถามตอบเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลจนถ้วนทั่ว 2) การแลกเปลี่ยนหรือการหาข้อสรุปจากข้อมูล (Sharing and processing information) ซึ่งจะมีความคล้ายกับกิจกรรมการต่อภาพ ที่ให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลจะได้ข้อมูลที่มี

ความแตกต่างกัน นำมาแลกเปลี่ยนก่อนจึงได้ภาพรวมข้อมูล และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่นำมาซึ่งข้อสรุปตามที่กำหนด 3) สถานการณ์จำลอง (Simulation) การใช้สถานการณ์จำลองที่มีความเหมือนหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดโดยให้ผู้เรียนที่เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสถานการณ์นั้น ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ขั้นตอนการสอนทฤษฎีการสอนภาษา ของ Scott (1981) 1) ขั้นแจ้งวัตถุประสงค์ 2) ขั้นนำเสนอเนื้อหา 3) ขั้นฝึกและถ่ายโอนภาษา และกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของ Littlewood (1983) 1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำกัด (sharing information with restricted cooperation) 2) การ

แลกเปลี่ยนหรือการหาข้อสรุปจากข้อมูล (sharing and processing information) และ 3) สถานการณ์จำลอง (simulation)

ดังนั้นจากความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะพัฒนาความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งเป็นเทคนิคกระบวนการสอนที่มีความหลากหลายเป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้ฝึกเขียนจริง เรียบเรียงภาษาได้ เข้าใจกลไกรภาษา กฎเกณฑ์ โครงสร้างไวยากรณ์ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ส่งเสริมทักษะการเขียนสื่อสาร อีกทั้งสามารถเขียนบรรยาย การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยจะช่วยพัฒนาพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางที่ผู้สอนนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมในการจัดการเรียนสอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาโดยทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GE 10003 ภาษาอังกฤษ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์กลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งทฤษฎีการศึกษาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ หลักการ เทคนิค แนวคิด ระเบียบวิธีการ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเขียนภาษาอังกฤษ

2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ศึกษาเนื้อหา ความคิดรวบยอด วัตถุประสงค์และคำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์ตามคำอธิบายรายวิชาให้ครบถ้วนแล้วออกแบบสร้างเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเป็นแบบอัตนัย ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) 2) ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง และ 3) ทดสอบหลังเรียน (Posttest)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2

	Pretest	Posttest
ค่าเฉลี่ย	17.16	42.46
S.D.	3.40	1.32
ร้อยละ	34.31	84.95

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ผลการศึกษาคะแนนความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.16 คิดเป็นร้อยละ 34.41 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 42.46 คิดเป็นร้อยละ 84.95

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลประเด็นต่างๆตามลำดับต่อไปนี้

ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.16 คิดเป็นร้อยละ 34.41 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 42.46 คิดเป็นร้อยละ 84.95 เมื่อทดสอบความแตกต่างของ

ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแสดงให้เห็นการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารทำให้นักศึกษามีความมั่นใจ เชื่อมั่น กล้าแสดงออก ถ่ายทอดความรู้สึก มีศักยภาพในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง (Accuracy) คล่องแคล่ว (Fluency) มีความเข้าใจ (Comprehensibility) และมีประสิทธิภาพ (Efficiency) อย่างมากมาย และสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของ Harris (1988: 85) องค์ประกอบของความสามารถในทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ 1. การออกเสียง (Pronunciation) มีการออกเสียงที่ถูกต้องตามหลักภาษาและไวยากรณ์ ออกเสียงเหมือนเจ้าของภาษา 2. ไวยากรณ์ (Grammar) ใช้ไวยากรณ์ถูกต้องและใช้ประโยคที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น 3. คำศัพท์ (Vocabulary) ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมหลากหลายและถูกต้องเหมือนเจ้าของภาษาที่มีการศึกษา 4. ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) ความต่อเนื่อง ราบรื่น และมีความเป็นธรรมชาติในการพูด 5. ความเข้าใจ (Comprehension) สามารถเข้าใจคำพูดผู้อื่น และสามารถพูดสื่อสารโต้ตอบให้ผู้ฟังเข้าใจได้ดี ประการแรกที่สำคัญคือ คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาหลังเรียนสูงขึ้นเท่ากับ 84.95 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ในการจัดขั้นตอนกิจกรรมการสอนภาษาชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ประยุกต์ตามแนวทฤษฎีของ Scott (1981 : 45) ได้เสนอขั้นตอนการสอนพูดภาษาอังกฤษไว้ดังนี้ 1. ขั้นตอนการแจ้งวัตถุประสงค์ เกรินำให้ผู้เรียนได้รู้ในสิ่งที่จะเริ่มเรียน กระตุ้นให้เรียนรู้ 2. ขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา เป็นการเสนอเนื้อหาตามบริบท ในลักษณะเข้าใจในความหมายและจดจำรูปแบบของภาษา 3. ขั้นการฝึกและการถ่ายโอนภาษา ฝึกทันทีหลังจากเสนอเนื้อหา อาจจะฝึกพูดเดี่ยวหรือฝึกเป็นคู่ ผู้สอนจัดเตรียมการฟังสำนวนภาษาหลากหลายแบบและเป็นสำนวนภาษาที่เจ้าของภาษาใช้จริงและควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง มากกว่านั้นกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของ Littlewood (1983) 1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำกัด (sharing information with restricted cooperation) 2) การแลกเปลี่ยนหรือการหาข้อสรุปจากข้อมูล (sharing and processing information) และ 3) สถานการณ์จำลอง (simulation) ดังนั้นขั้นตอนที่ชัดเจนพร้อมกิจกรรมที่ใช้มีความท้าทาย นักศึกษาได้ใช้ภาษาในบริบทจริง ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ โดยทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเพิ่มระยะเวลาในการเรียนรู้โดยเฉพาะขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา
2. ควรมีการศึกษาวิจัยทฤษฎีอื่นๆที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ

References

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2* (พ.ศ.2551 – 2562). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Johnson, K., & Morrow, M. (1982). *Communication in the classroom*. London: Longman Group.
- Likert, R.A. 1932. *Technique for the Measurement of Attitudes*. Arch Psychological. 140, 1–55.
- Littlewood, W. 1990. *Communicative Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Harris, D. P. (1988). *Testing English as a Second Language*. New York: Mc Graw Hill.
- Oller, J. W. 1979. *Language Test at School: A Pragmatic Approach*. London: Longman Inc.
- Savignon, S. J. 1997. *Communicative competence: Theory and classroom practice* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill, Inc.
- Scott, R. 1981. *Speaking in Keith’ Johnson and Keith Morrow in Communication in the Classroom*. London: Longman Group Ltd.